

Центральні катетери з периферичним доступом

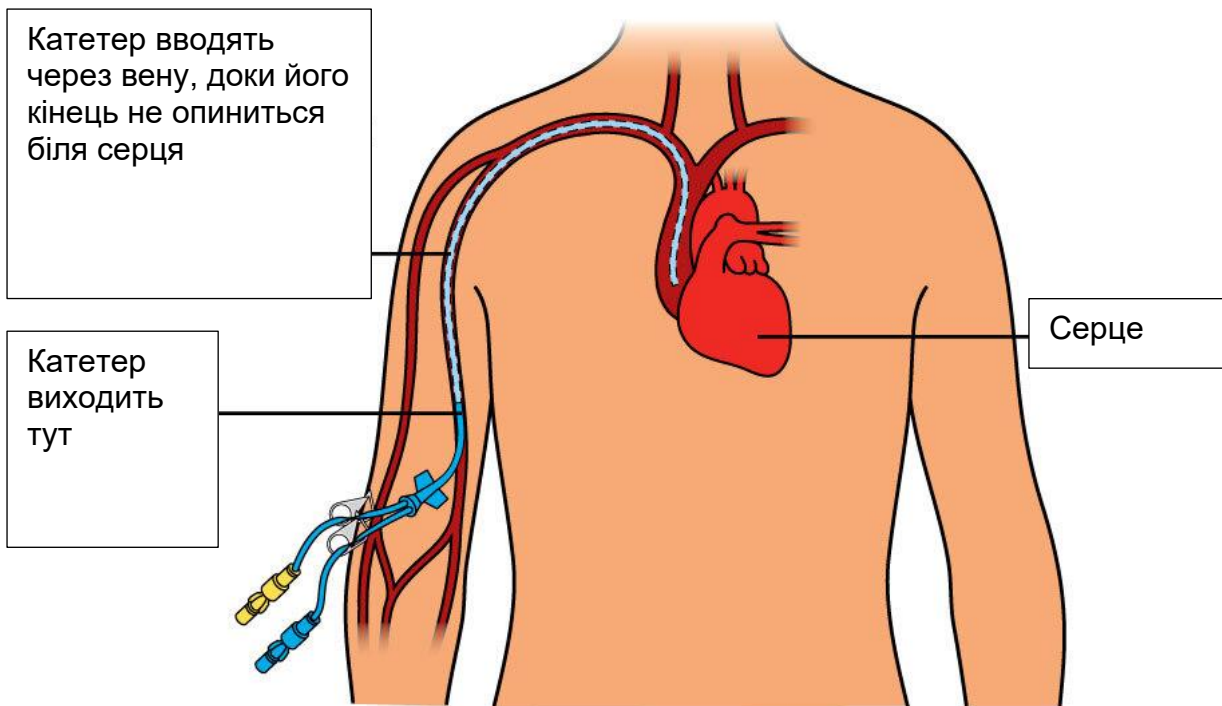
Центральний катетер з периферичним доступом — це довга тонка гнучка трубка, яку вводять у руку для проведення хіміотерапії та інших видів лікування.

Що таке центральний катетер з периферичним доступом?

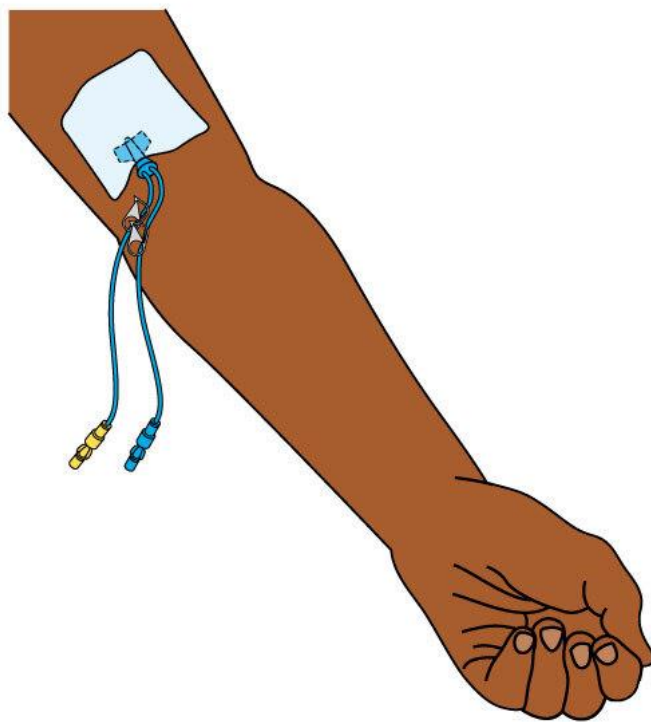
Центральний катетер з периферичним доступом використовують для проведення хіміотерапії та інших видів лікування.

Центральний катетер з периферичним доступом — це довга тонка порожниста гнучка трубка. Медсестра/медбрат або лікар вводить її в одну з великих вен руки, вище згину ліктя. Потім її протягують вздовж вени, поки кінчик не опиниться у великій вені трохи вище серця.

Іноді центральний катетер з периферичним доступом складається з 2 або 3 тонких трубок. Вони з'єднуються в 1 трубку, що входить всередину тіла, й розділяються на 2 або 3 трубки зовні. Це дозволяє проводити різні процедури одночасно. Кожна трубка зазвичай закривається спеціальним ковпачком або заглушкою. Також, щоб трубка була надійно закритою, коли не використовується, катетер може містити затискач.

Зображення: центральний катетер з периферичним доступом

Зображення: кінець центрального катетера з периферичним доступом

Для чого використовують центральний катетер з периферичним доступом?

Центральний катетер з периферичним доступом можуть використовувати для проведення таких видів лікування, як:

- хіміотерапія;
- переливання крові;
- введення антибіотиків та інших ліків;
- внутрішньовенне введення рідин;
- введення рідкої їжі, якщо ви не можете їсти.

Його також можуть використовувати для забору зразків крові на аналіз.

Якщо вам встановили центральний катетер з периферичним доступом, вам не потрібно буде вводити голки щоразу для проходження лікування. Це також допоможе лікарям і медсестрам/медбратам, якщо у вени важко попасти голкою. А ще це допомагає людям, які не люблять уколи.

Після встановлення центрального катетера з периферичним доступом ви зможете піти додому. Він може залишатися в тілі впродовж кількох тижнів або місяців.

Як вводять центральний катетер з периферичним доступом?

Лікар або медсестра/медбрат-спеціаліст встановить вам центральний катетер з периферичним доступом у лікарні. Це можуть зробити в амбулаторії або в палаті. Вони обговорять з вами, яку руку краще використати для цього. Вони також можуть відповісти на будь-які ваші запитання про катетеризацію.

Щоб знайти найзручнішу для використання вену на вашій руці, ваш лікар або медсестра/медбрат можуть використовувати ультразвукове сканування.

Потім ділянку шкіри, де буде введено катетер, очистять антисептичним розчином. Також цю ділянку знеболять за допомогою анестезуючого крему або ін'єкції. Коли шкіра повністю заніміє, лікар або медсестра/медбрат введе голку у вену.

Через голку обережно введуть центральний катетер з периферичним доступом у велику вену, яка веде до серця. Потім голку видалять.

Зазвичай процедуру проводять швидко та безболісно. Кінець катетера виводять над згином ліктя. Центральний катетер з периферичним доступом фіксують прозорою плівковою пов'язкою.

Щоб перевірити, чи кінець трубки знаходиться в правильному місці, вам зроблять рентген грудної клітки.

Можливі проблеми при введенні центрального катетера з периферичним доступом

Іноді буває важко провести центральний катетер з периферичним доступом вгору по вені в напрямку до серця. У разі проблеми зазвичай можна спробувати ще раз, використавши іншу вену.

Іноді здається, що центральний катетер з периферичним доступом проходить легко, але рентгенівський знімок показує, що він знаходиться не в тому місці. У такому випадку медсестра/медбрат або лікар можуть перемістити його. Якщо це не допоможе, центральний катетер з периферичним доступом витягнуть і замінять.

Догляд за центральним катетером з периферичним доступом

Якщо центральний катетер з периферичним доступом не використовується, існує невеликий ризик його закупорки. Щоб цього не сталося, в трубку за допомогою шприца впорскують невелику кількість рідини. Зазвичай це роблять раз на тиждень.

Щоб зменшити ризик інфікування, ковпачки або заглушки на кінці трубки слід міняти щотижня. Пов'язку також необхідно міняти щотижня. Якщо вона намокла чи починає відшаровуватися, її слід міняти частіше.

Самостійно однією рукою замінити пов'язку може бути досить складно, тому медсестри/медбрата в лікарні можуть робити це за вас або домовитися з дільничною медсестрою/медбратом, яка приходитиме до вас додому. Вони також можуть навчити змінювати пов'язку когось із родичів або партнера чи друга.

Вдома можна приймати душ або ванну, якщо у вас центральний катетер з периферичним доступом. Це досить безпечно. Щоб запобігти намоканню катетера, ваша медсестра/медбрат може дати вам водонепроникні чохла.

Можливі проблеми з центральним катетером з периферичним доступом

Інфекція

Всередині центрального катетера з периферичним доступом або в ділянці, де він входить у вену, може розвинутися інфекція. Зверніться до лікаря або медсестри/медбрата у вашій лікарні, якщо у вас:

- почервоніння, набряк або біль у цій ділянці;
- з цієї ділянки витікає безбарвна рідина;
- висока температура (жар).

У разі інфекції вам призначать антибіотики. Якщо інфекція проходить, лікар може видалити катетер.

Тромби

На кінці трубки у вашій вені може утворитися згусток крові (тромб). Вам можуть призначити ліки, які допоможуть запобігти цьому. Зверніться до лікаря або медсестри/медбрата у вашій лікарні, якщо у вас:

- набряк, почервоніння або біль у руці, грудній клітці чи в шиї (з тієї сторони, де введено центральний катетер з периферичним доступом);
- набряк кисті (з тієї сторони, де введено центральний катетер з периферичним доступом);
- задишка;
- стискання в грудях.

Якщо тромб таки утворився, лікар або медсестра/медбрат дасть вам ліки для його розчинення. Катетер, можливо, доведеться видалити.

Закупорка центрального катетера з периферичним доступом

Внутрішня частина катетера іноді може частково або повністю закупоритися. У такому разі може бути важко проводити лікування чи брати аналізи крові через нього. Ваш лікар або медсестра/медбрат може промити катетер розчином, щоб спробувати усунути закупорку, або його доведеться видалити.

Повітря у центральному катетері з периферичним доступом

Важливо не допустити потрапляння повітря в центральний катетер з периферичним доступом. Не всі центральні катетери з периферичним доступом мають затискачі. Деякі катетери мають на кінці ковпачки, що запобігають потраплянню повітря всередину трубки. Якщо ваш центральний катетер з периферичним доступом має затискач, він завжди має бути закритий, якщо катетер не використовують. Якщо ковпачок знято, катетер обов'язково має бути затиснутий.

Ослаблення пов'язки на центральному катетері з периферичним доступом

Щоб запобігти випаданню катетера, він завжди має бути заклеєний пластиром або зафіксований пов'язкою. Якщо пов'язка, що фіксує центральний катетер з периферичним доступом, ослабла, негайно повідомте про це дільничну медсестру/медбрата чи медсестру/медбрата вашої лікарні. Її треба замінити якнайшвидше.

Обрив або поріз центрального катетера з периферичним доступом

Важливо уникати ризику розриву чи порізу центрального катетера з периферичним доступом. Не користуйтеся ножицями біля центрального катетера з периферичним доступом.

Поріз або розрив трубки трапляється досить рідко. Втім, якщо це сталося, спробуйте перев'язати або затиснути катетер трохи вище місця розриву. Це потрібно для того, щоб закупорити трубку між місцем розриву й ділянкою, де вона виходить з тіла. Негайно зверніться до лікарні. Можливо, доведеться видалити катетер, якщо його не вдасться полагодити.

Як видаляють центральний катетер з периферичним доступом

Коли вам більше не потрібен центральний катетер з периферичним доступом, його виймають. Зазвичай це робить медсестра/медбрат в амбулаторії. Трубку обережно витягнуть, а на місце введення центрального катетера з периферичним доступом накладуть пов'язку. Ця процедура безболісна й займає лише кілька хвилин.

Про наші матеріали

- Посилання на джерела

Нижче наведено приклади джерел, використаних нами для підготовки матеріалу про хіміотерапію. Щоб отримати більше інформації про джерела, які ми використовуємо, зв'яжіться з нами за адресою cancerinformationteam@macmillan.org.uk

. Brighton, D. Wood, M. The Royal Marsden Hospital Handbook of Cancer Chemotherapy. Elsevier Churchill Livingstone. 2005.

National Institute for Health and Care Excellence (NICE) Neutropenic Sepsis Guideline CG151. 2012.

Perry, MC. The Chemotherapy Source Book (5th ed.) Philadelphia: Lippincott, Williams & Wilkins. 2012.

UKONS Acute Oncology Initial Management Guidelines Version 3, March 2018. Доступно за посиланням: www.ukons.org (дата перегляду: червень 2021 р.).

- Рецензенти

Цей матеріал був написаний, переглянутий та відредагований групою зі створення інформаційних матеріалів про рак організації Macmillan Cancer Support. Його перевірили експерти в галузі медицини та охорони здоров'я, а також люди з раком. Матеріал затвердив головний медичний редактор, професор Тім Айвесон (Tim Iveson), консультуючий лікар-онколог.

Наші матеріали про рак були відзначені нагородою **PIF TICK**. Цей знак якості, запроваджений організацією Patient Information Forum, свідчить про те, що ми відповідаємо 10 критеріям PIF, за якими визначається надійність інформації про здоров'я.

Стиль викладення

Ми хочемо, щоб усі, хто хворіє на рак, відчули, що цей матеріал написаний для них.

Ми намагаємось зробити свої матеріали якомога зрозумілішими. Ми використовуємо просту мову, уникаємо жаргону, пояснюємо медичні терміни, додаємо ілюстрації для пояснення тексту, а також дбаємо про те, щоб важливі моменти були чітко виділені.

Ми вживаємо гендерно-нейтральні формулювання та звертаємось до своїх читачів на «ви», щоб кожен відчував свою причетність. Де це необхідно з клінічної точки зору, ми використовуємо слова «чоловіки» та «жінки» або «чоловічий» та «жіночий». Наприклад, ми робимо це, коли згадуємо про частини тіла або наводимо статистичні дані чи результати досліджень про те, на кого розповсюджується вплив. Наша мета полягає в тому, щоб зробити свої матеріали зрозумілими та актуальними для всіх, наскільки це можливо.

Додаткова інформація про те, як ми створюємо свої матеріали, наводиться за [посиланням](#).

Як отримати відповідну допомогу та підтримку

Якщо ви хворі на рак і не розмовляєте англійською, у вас може виникнути занепокоєння, що це позначиться на лікуванні раку та догляді за вами. Однак спеціалісти вашої лікувальної групи мають надавати вам допомогу, підтримку та інформацію відповідно до ваших потреб.

Ми знаємо, що інколи люди можуть стикатися з додатковими труднощами щодо отримання відповідної підтримки. Наприклад, якщо ви працюєте або маєте родину, вам може бути складно знаходити час для відвідування лікарні. Ви також можете турбуватися про гроші та транспортні витрати. Все це може викликати стрес, і впоратися із цим може бути важко.

Проте у вас є можливість звернутися по допомогу. Спеціалісти нашої гарячої лінії можуть проконсультувати вас щодо певної ситуації вашою рідною мовою. Ви можете поговорити з медсестрою, фінансовими консультантами та спеціалістами з прав на соціальне забезпечення і з питань підтримки зайнятості. Крім того, ми надаємо хворим на рак гранти від компанії Макміллан (Macmillan). Це одноразові виплати, які можна використовувати для оплати паркування біля лікарні, вартості проїзду, послуг із догляду за дитиною або рахунків на опалення.

Звертайтеся до служби підтримки Macmillan своєю мовою

Ви можете безкоштовно зателефонувати до служби підтримки Макміллан (Macmillan) за номером 0808 808 00 00 та поговорити з нами українською мовою через перекладача. Ви можете розповісти нам про свої проблеми та медичні питання. Зателефонувавши, просто скажіть англійською, яку мову ви хочете використовувати. Служба підтримки працює щодня з 8:00 до 20:00.

Переглянуто: 01 березня 2022 р. | Наступний перегляд: 01 березня 2025 р.

© Macmillan Cancer Support 2022 р., благодійна організація, зареєстрована в Англії та Уельсі (261017), Шотландії (SC039907) та на о. Мен (604). Також здійснює діяльність у Північній Ірландії. Компанія з відповідальністю, обмеженою гарантіями її учасників, зареєстрована в Англії та Уельсі під № 2400969. Зареєстрована на о. Мен під № 4694F. Юридична адреса: 89 Albert Embankment, London SE1 7UQ. ПДВ №668265007

Ми докладаємо максимальних зусиль для того, аби інформація, яку ми надаємо, була точною та актуальною, однак не варто покладатися виключно на неї замість отримання професійної консультації спеціаліста з урахуванням вашої конкретної ситуації. Наскільки це дозволено законом, Макміллан (Macmillan) не несе відповідальності за використання інформації, що міститься в цій публікації, або сторонньої інформації чи веб-сайтів, що використані або згадуються в ній.

